ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА АНАЛІЗ СУМІЖНИХ ПОНЯТЬ

Т. А. Аношкова
викладач, Національний технічний університет України «КПІ»

У зв'язку з глобалізаційними процесами у суспільстві, постійним технологічним прогресом та докорінними змінами у світовій економіці, освітяни все більше говорять про необхідність реорганізації системи навчання та переходу до глобальної освіти.

Глобально орієнтована освіта передбачає набуття студентами глобальної компетентності, необхідної для успішного функціонування майбутніх спеціалістів у сучасному соціумі. Актуальність вивчення глобальної компетентності зумовила появу численних праць вітчизняних та іноземних науковців, що досліджують це та суміжні поняття. Зважаючи на все вищезазначене, **ціллю** даної роботи є необхідність проаналізувати та систематизувати інтерпретацію поняття «глобальна компетентність» різними науковцями та визначити різницю між глобальною, міжкультурною, полікультурною та крос-культурною компетентністю.

Відповідно до визначення, яке можна знайти у енциклопедії освіти, компетентність у навчанні набуває молода людина не лише під час вивчення певної групи предметів, а й за допомогою засобів неформальної освіти, внаслідок впливу середовища тощо [3, с.74].

Український науковець А. В. Хуторський трактує компетентність, як сукупність особистісних якостей учня (з орієнтацією на знання, уміння, навички та здібності), зумовлених досвідом його функціонування у певній соціально і особистісно значущій сфері [3, с.74].

Іноземні дослідники та освітяни визначають компетентність, як можливість застосовувати або використовувати сукупність відповідних знань, вмінь та навичок, необхідних для забезпечення успішного вирішення важливих робочих задач у певному робочому середовищі.

Поняття глобальної компетентності часто ототожнюють з таким терміном, як «міжкультурна компетентність» або ж, як можна зустріти у різних наукових працях, іншими синонімічними поняттями: «полікультурна», «транскультурна» та «крос-культурна компетентність» («intercultural», «polycultural», «transcultural» та «cross-cultural competence» відповідно).

Однак, ми вважаємо, що доцільно розмежовувати дані поняття, адже глобальна компетентність є ширшим поняттям, яке включає в себе й міжкультурну компетентність. Така думка знаходить підтвердження у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Так Д. Деадорфф [6, с.242] у своїй статті «Ідентифікація та оцінка міжкультурної компетенції як підсумок студентської інтернаціоналізації у закладах вищої освіти в Сполучених Штатах» розглядає міжкультурну компетентність як одну зі складових глобальної компетентності. Науковець характеризує міжкультурну компетентність, як процес набуття культурної обізнаності, в якому особа

отримує знання шляхом спостережень та спілкування з представниками різних культур, щоб навчити, поділитися та вступити в діалог для обговорення важливих питань.

В свою чергу В. Хантер [7, с.268] у своїх дослідженнях характеризує глобально компетентну особу, як таку, що є неупередженою та відкритою до активних пошуків, щоб зрозуміти культурні норми та очікування інших та використовувати отримані знання для взаємодії, спілкування та ефективної роботи у різних середовищах. З цього визначення можемо зрозуміти, що автор робить культурну обізнаність невід'ємною частиною глобальної компетентності.

Український дослідник Т. Радченко [4, с.72], досліджуючи полікультурність та уподібнюючи її з крос-культурною компетентність, зауважує, що глобальна освіта поєднує ознаки полі культурності та міжкультурності, спрямована на забезпечення ефективної взаємодії між представниками багатьох культур та реалізується шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Кандидат філософських наук Л. Горбунова [2, с.144] стверджує, що транскультурна компетентність базується на глобальній обізнаності, тобто на розумінні основ транснаціональних умов і систем, ідеологій та інститутів, що впливають на якість життя людей і не-людських популяцій, поряд з розумінням того, що зіштовхує між собою окремих людей і народи.

Отже, розглянувши основні визначення компетентності та зрозумівши відмінності між глобальною, міжкультурною, полікультурною та транскультурною компетентністю, ми можемо виділити наступні визначення глобальної компетентності, проаналізувавши роботи іноземних та вітчизняних науковців.

Серед провідних науковців, які займалися вивченням цього питання, можна звернути увагу на праці гарвардського професора Ф. Реймерса [5], в яких він визначає глобальну компетентність як знання та навички, що допомагають людям зрозуміти «плаский» світ, у якому вони живуть, вивчити різні дисципліни, щоб збагнути глобальні проблеми світу, та створюють можливості для їх рішення.

Інше визначення надане американською організацією CCSSO у співпраці з азійським співтовариством глобальної освіти. Глобальна компетентність визначається як знання, вміння та навички, щоб розуміти і діяти креативно та інноваційно у вирішенні питань глобального значення.

Серед українських дослідників найбільше цікавиться питанням глобальної освіти Н. Авшенюк. Саме в її праці ми знайшли наступне визначення [1, с.242]: глобальна компетентність уособлює знання, уміння, цінності та ставлення, необхідні для збереження сталого розвитку світового суспільства, в якому кожен індивід має право на повне розкриття власного потенціалу.

Таким чином, розглянувши існуючі визначення глобальної компетентності та підсумувавши дослідження інших науковців, ми можемо дати власне визначення даному поняттю.

Глобальна компетентність – це сукупність базових знань, вмінь, навичок та цінностей, необхідних для особи, щоб зрозуміти основні міжнародні проблеми, вивчати культурні норми та традиції інших соціумів, розвивати здатність навчатися та співпрацювати з людьми з різних мовних та культурних середовищ, і вміти знаходити рішення глобальним проблемам світу.

Література:

1. Авшенюк Н. Міжнародні підходи до обґрунтування глобальної компетентності вчителя [Електронний ресурс] / Наталія Авшенюк. – С. 241–248. – Режим доступу до ресурсу: http://lib.iitta.gov.ua/4037/1/Binder1.pdf.
2. Горбунова Л. Транскультурна компетентність: освітній шлях до глобальної культури миру / Л. Горбунова. // Філософія освіти. – 2014. – №2. – С. 141–167.
3. Леонтян М. А. Поняття «компетенція» і «компетентність» у теорії освіти / М. А. Леонтян. // Наукові праці. Педагогіка. – 2012. – №176. – С. 73–75.
4. Радченко Т. Швейцарський досвід організації навчального процесу на засадах полікультурності у вищій школі / Т. Радченко. // Порівняльно-педагогічні студії. – 2015. – №2. – С. 70–76.
5. Реймерс Ф. Навчання глобальній компетенції [Електронний ресурс] / Фернандо Реймерс // Гарвардська вища школа освіти. – 2009. – Режим доступу до ресурсу: https://www.neafoundation.org
6. Deardorff D. The Identification and Assessment of Intercultural Competence as a Student Outcome of Internationalization at Institutions of Higher Education in the United States / Darla Deardorff. // Journal of Studies in International Education. – 2006. – №10. – P. 241–266.
7. Hunter W. B. What Does It Mean to Be Globally Competent? / W. B. Hunter, G. White. // Journal of Studies in International Education. – 2006. – №10. – P. 267–285.